

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

47

**НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

Матеріали конференції

*Перспективи розвитку
науково-методичного забезпечення для
самостійного вивчення дисциплін
та їх окремих розділів*

ОДЕСА 2016

Матеріали друкуються відповідно до рішення 47-ї науково-методичної конференції ОНАХТ “Перспективи розвитку науково-методичного забезпечення для самостійного вивчення дисциплін та їх окремих розділів”, яка проходила 4–5 квітня 2016 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Волков В.Е., д-р техн. наук, професор,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Кручек О.А., канд. техн. наук, доцент,
Саркісян Г.О., канд. техн. наук, доцент,
Леонтьєва І.О., методист методичного відділу.

В організації самостійної роботи студентів стаціонару та студентів заочної форми навчання, у яких можливості регулярних консультацій з викладачами обмежені, відмінностей немає. Методичні розробки з даної дисципліни є однаковими для студентів усіх форм навчання.

Для активної самостійної роботи студентів з дисципліни «Охорона праці в галузі» були визначені фактори серйозної і стійкої мотивації:

- на сьогоднішній день найбільш потужним фактором мотивації є підготовка студентів до подальшої ефективної професійної діяльності;
- участь студентів у науково-творчій діяльності. Це участь у наукових кружках, методичній роботі (написання тестових завдань), проведеної на кафедрі БЖД.
- інтенсивна педагогіка - введення в навчальний процес активних методів (гральний тренінг, або ділові ігри під час виконання лабораторних робіт).
- участь в олімпіадах з дисципліни, конкурсах наукових робіт студентів;
- індивідуалізація завдань, постійне їх оновлення.

Окремим мотиваційним фактором в навчальній аудиторній та самостійній роботі є особистість викладача, який може і має бути прикладом для студента як професіонал, як творча особистість. Викладач може і повинний допомогти студентові, він повинен працювати не просто зі студентом, а з конкретною особистістю, з її сильними і слабкими сторонами, індивідуальними здібностями і схильностями.

У підсумку можна зазначити, що при організації самостійної роботи з дисципліни «Охорона праці та цивільний захист в галузі (Модуль 1 – Охорона праці в галузі)» було впроваджено наступні технології:

- технологія добору цілі самостійної роботи. Основою добору цілі була мета, визначена Державним стандартом освіти. Мета самостійної роботи повинна відповідати структурі готовності до професійної самоосвіти.
- технологія добору змісту самостійної роботи. Підґрунтям для добору змісту самостійної роботи є Державний стандарт освіти, джерела самоосвіти (спеціальна наукова література, досвід, самоаналіз), індивідуально-психологічні особливості студентів (навченість, інтелект, мотивація тощо);
- технологія організації контролю, яка містить ретельний добір засобів контролю, визначення етапів контролю, розробку індивідуальних форм контролю.

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН АКАДЕМІЇ

Ю.І. Дем'яненко

Навчання у вищому закладі освіти для сучасної молоді людини - один з найважливіших періодів її життєдіяльності, особистісного зростання та становлення як фахівця з вищою освітою. Основний вид діяльності студента -

професійне навчання, стає більш складним за формами та змістом, а тому підвищує вимоги до особистості. Спроможність адаптуватися, долати труднощі, віднайти своє місце у життєвому просторі є вирішальним чинником вдалого розвитку молодшої людини, а в майбутньому - фахівця з вищою освітою.

Актуальним проблемам адаптації молоді до нових умов життєдіяльності та взаємин у соціальній групі присвячені праці вітчизняних (В.Л. Кікоть, В.А. Петровський, О.В. Симоненко, Т.В. Середа) та зарубіжних учених (Е. Еріксон, Д. Клаузен, З. Фройд). В окремих психологічних дослідженнях вирішуються завдання адаптації молоді до навчання у вищих навчальних закладах.

Увага дослідників в основному зосереджується на вивченні різноманітних факторів, у тому числі й особистісних властивостей. Уміння адаптуватися за різних обставин характеризує процес становлення і розвитку особистості, її професійного зростання. У випадку ж її дезадаптації порушується не лише особистісно-професійний розвиток, а й знижуються психофізіологічні можливості організму, уможливлються розлади здоров'я.

Оскільки поняття "адаптація" має не лише загальнонауковий, а й системно-дисциплінарний характер (реалізує всі основні ознаки категорії науки), то психологія, виходячи з даних інших наук про природу адаптаційних процесів, має розробляти свій специфічний аспект.

Багатьма авторами адаптація визначається як пристосування. Проте таке тлумачення поняття є дуже вузьким, оскільки не враховує специфіки адаптації людини. Адже людина не лише пристосовується до середовища, але й активно перетворює його. Як відомо, між людиною і середовищем існують мінливі, взаємодоповнюючі відносини. Можуть спостерігатися їх варіанти:

- а) зміна людини при незмінюваному середовищі (відрив від життєвих обставин);
- б) різноспрямовані зміни людини і середовища (поглиблення суперечностей)
- в) незмінюваність людини при життєвих обставинах, що змінюються (консерватизм);
- г) односпрямовані зміни людини і середовища (синхронізація розвитку та умов);
- д) незмінюваність людини і середовища (стагнація). Проте варто зауважити, що поза увагою дослідників залишається ще багато нерозв'язаних проблем.

Найбільш актуальною на сьогодні є проблема системного розгляду процесів адаптації, її результатів.

Оперативна адаптація залежить від самостійності та творчого мислення, які вже стали самостійними рисами особистості, від повної зорієнтованості в професії й стійкого бажання оволодіти програмою вузу.

Часто виявляється, що способи зосередження уваги, запам'ятовування, вирішення навчальних завдань, якими володіє студент і які були цілком адекватними в умовах шкільного навчання, не "працюють" у навчанні вузівському.

Психологічна підготовленість студентів до пізнавальної активності та інших видів діяльності визначається здатністю до стійкої концентрації уваги, тривалою працездатністю, здатністю працювати в різних умовах, об'ємом розумової праці, динамікою «втягування» в роботу. Все це складає соціальну основу адаптації студентів до психічних навантажень, зокрема здатність протистояти шкідливій дії, розуміння ситуації та відповідна реакція на неї, вміле користування інформацією, здатність знаходити неординарні відповіді та рішення. Складна та багатопланова реакція адаптації проявляється в вигляді специфічних відповідей саморегулюючих систем організму на різноманітні ситуації.

Здається, студенти легше б переживали адаптаційний період, якби могли активно впливати на умови навчання, і сучасній вищій школі, на жаль, проблемою студентського самоврядування не займаються серйозно ні на адміністративному, ні на суспільному рівні. Всезагальна думка про пасивність студентства є абсолютно помилковою, оскільки вплив на оточення є дійсним підґрунтям життя і розвитку особистості взагалі, а отже, й особистості студента.

На жаль, практика свідчить про відсутність системи роботи в сучасному вищому навчальному закладі з основних видів адаптаційної допомоги першокурсникам. А саме в цей період студентська молодь відчуває сильний вплив соціуму, що формує її світогляд і характер [4]. Таким чином, на процес адаптації студентів впливає низка факторів, головними з яких є гарні побутові умови, цікаве дозвілля, знання і вміння свідомо долати труднощі й проблеми адаптаційного періоду, задоволення навчальним процесом і соціальним оточенням.

Умови навчання у вузі ставлять підвищені вимоги до адаптивних механізмів студентів. Більшість нервово-психічних та психосоматичних розладів, які в цих умовах виникають у студентів, є результатом порушення процесу адаптації до умов навчання і виражають нестійкість адаптивних механізмів у тривалих і короточасних екстремальних ситуаціях. Адаптація студентів до навчальної діяльності обіймає вплив як суб'єктивних, так і об'єктивних чинників, до яких відносяться зміст та організація навчального процесу у ВНЗ.

Зокрема, в останньому випадку характерні висока інтенсивність розумової праці, більший обсяг теоретичних знань, нерівномірність академічного навантаження, яка досягає свого апогею у період сесії. Розбіжності зумовлені й відмінностями щодо циклу навчальних дисциплін, що вивчаються у ВНЗ, появою профільних предметів, з якими студент пов'язує свою майбутню професійну діяльність.

Тому розвиток адаптивності у студентів є актуальною науково-практичною задачею, від розв'язання якої значною мірою залежить підвищення ефективності діяльності, а також збереження і зміцнення психосоматичного здоров'я студентів.

СТУДЕНТІВ З ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	
О.О. Тіглова, О.Ю. Мандро	208
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА»	
Л.А.Тігомир	210
ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СРС З КУРСУ «ДІЛОВА ТА ПРОФЕСІЙНА МОВА»	
О.К. Чаєнкова	211
ПРОБЛЕМИ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ	
І.О. Кузнецова, К.А. Янченко	213
ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ТЕХНОЛОГІВ ОКР «БАКАЛАВР» ПЕРШОГО РОКУ НАВЧАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ З ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ	
Л.С. Гураль, А.І. Капустян, Н.К. Черно	216
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «ТОВАРОЗНАВСТВО»	
О.О. Антіпіна	218
ВПЛИВ НАВЧАЛЬНО – ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ НА САМОРЕАЛІЗАЦІЮ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ ОСОБИСТОСТІ В СТИНАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	
В.Г. Швець, В.І. Булюк	219
ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ БЖД	
Н.Ю. Сапожнікова	221
НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» ДЛЯ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	
С.М. Неменуша	223
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ В ГАЛУЗІ (МОДУЛЬ 1 – ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ)»	
О.О. Фесенко, В.М. Лисюк, З.М. Сахарова	224
АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН АКАДЕМІЇ	
Ю.І. Дем'яненко	226
ФОРМУВАННЯ УЧБОВО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ	
О.О. Фесенко, В.М. Лисюк, З.М. Сахарова	229
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРАКТИЧНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ В ГАЛУЗІ»	
О.О. Фесенко, В.М. Лисюк, З.М. Сахарова	230
НОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕХНОЛОГІВ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ШЛЯХОМ ІНТЕГРАЦІЇ МЕТОДИКИ РЕСУРСОЕФЕКТИВНОГО ТА БІЛЬШ ЧИСТОГО ВИРОБНИЦТВА В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС	
Г.В. Крусір, О.О. Чернишова	232